

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De Keltische Tijger: Buitenland

Jong, F. de; Varkevisser, G.

Citation

Jong, F. de, & Varkevisser, G. (2001). De Keltische Tijger: Buitenland. *Bestuurskundige Berichten*, 16(2), 45-47.
Retrieved from <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234443>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <http://hdl.handle.net/1887.1/item:3234443>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

uitvoerende medewerkers zijn immers afkomstig uit verschillende organisaties. Hierdoor brengen zij waarschijnlijk net als in het voorbeeld van het jongeren centrum zeer uiteenlopende ideeën en praktijken met zich mee over de wijze waarop het beleid uitgevoerd dient te worden.

De vraag die in dit onderzoek centraal staat is hoe uitvoerders omgaan met hun verschillende ideeën en praktijken bij de samenwerking in integrale projecten. Deze vraag is gevat in de volgende probleemstelling:

Hoe gaan uitvoerende ambtenaren om met verschillen in ideeën en praktijken bij de totstandkoming van interorganisatorische beleidsuitvoering en waarom op deze manier?

Dataverzameling

Voor het beantwoorden van deze probleemstelling wordt gebruik gemaakt van casusonderzoek. Drie integrale projecten worden over een periode van ongeveer een jaar gevolgd. Het gaat hierbij om een buurtnetwerk jeugdhulpverlening, een project voor intensieve ambulante gezinsbegeleiding en de aanpak van de jongerenoverlast op een plein in een grote stad. De belangrijkste onderzoeksgegevens worden verzameld door interviews te houden, vergaderingen bij te wonen en dossiers te analyseren.

De vergaderingen die worden bijgewoond zijn de werkgroepen waarin vertegenwoordigers van de deelnemende organisaties komen tot concrete werkafspraken. Aan gezien dit het forum is waar integrale beleidsuitvoering daadwerkelijk tot stand komt, worden deze vergaderingen als het meest belangrijk beschouwd voor de beantwoording van de probleemstelling.

Daarnaast worden deze gevolgd, omdat verwacht mag worden dat hier de confrontatie en eventuele overbrugging van verschillen voor een belangrijk deel plaatsvindt, juist omdat hier concrete afspraken dienen te worden gemaakt over hoe gezamenlijk te handelen. Voor wat betreft de probleemstelling van het onderzoek is dit dan ook 'the place to be'. Alle vergaderingen van deze werkgroepen worden bijgewoond. Alleen op die manier kan immers het gehele proces van de totstandkoming van integrale beleidsuitvoering nauwkeurig worden gevolgd.

Als onderzoeker zit je op de eerste rij van het openbaar bestuur

De interviews vinden plaats om per partner in het project vast te kunnen stellen welke ideeën en praktijken deze hanteert en om achtergrondinformatie te verkrijgen over de wijze waarop de vergaderingen geïnterpreteerd dienen te worden. De te interviewen personen zijn dezelfde personen als de deelnemers van de gevolgde werkgroepen.

Tenslotte worden er dossiers bestudeerd om in kaart te brengen door wie, welke problemen zijn gesignaleerd en wie welke interventies heeft ondernomen om problemen aan te pakken. Aan de hand hiervan kan worden bekeken op welke wijze bij de signalering van problemen en bij interventies wordt samengewerkt en welke ontwikkelingen hierin zijn te constateren. Al met al betekent dit het intensief volgen van de drie projecten. Als onderzoeker zit je zo op de voor-

ste rij van het openbaar bestuur, en krijg je een kijkje in de keuken van de uitvoeringspraktijk van alledag waar het gaat om de aanpak van belangrijke maatschappelijke problemen. Dit levert ook unieke ervaringen op zoals mee op huisbezoek naar een multi-probleem gezin, waar een moeder open verteld over haar problemen en ervaringen met het project; het bijwonen van een bijeenkomst in een moskee waarin buurtbewoners en vaders uit de Marokkaanse gemeenschap voor het eerst samen praten over de problemen met de jongeren in de buurt met behulp van een tolk; en vele, openhartige interviews waarin ambtenaren, politie-agenten, maatschappelijk werkers, leraren of artsen vertellen over de ins en outs van hun werk. Wie dacht er nog dat AIO's langzaam verpieteren tussen boeken en beeldscherm?!

De Keltische Tijger

Friso de Jong en Gert Varkevisser

Twee Leidse Bestuurskunde studenten brengen al enige tijd door in Ierland. Naar aanleiding van hun bevindingen in Ierland schreven zij een artikel over de oorzaken en gevolgen van de economische groei die Ierland sinds 1987 doormaakt.

Economische politiek voor 1987
Toen in 1922 de Ierse Staat werd uitgeroepen was protectionisme het parool van de oprichters. De ontwikkeling van een jonge natie zou zich volgens hen het best voltrekken in een beschermde omgeving. Dit gedachtegoed is zelfs terug te vinden in de Ierse constitutie.

In de constitutie wordt een samenleving gepredikt die gebaseerd is op landbouw en veeteelt, autoritair en patriarchaal katholicisme, nationalisme en conservatisme.

Door dit protectionisme en isolationisme werd de Ierse industrie en landbouw gekenmerkt door kleinschaligheid waardoor het niet concurrerend was op de wereldmarkt. Het "wirtschaftswunder" zoals zich dat in de landen op het continent heeft voltrokken ging dientengevolge volledig aan Ierland voorbij. De gevolgen waren desastreus. Waar andere Europese landen (bijv. Denemarken, Finland en Nederland) integreerden in de wereldeconomie door middel van adoptie van het vrijhandelsprincipe, bleef Ierland afhankelijk van de onderontwikkelde kleinschalige landbouw en industrie. Als gevolg hiervan bedroeg de economische groei tussen 1951 en 1958 minder dan 1% per jaar. Door de economische onzekerheid zochten

veel jonge mensen hun heil elders, waardoor het emigratiecijfer hoog was.

In 1961 werd de eerste aanvraag tot lidmaatschap van de EEG ingediend. De aanvraag hield in dat het isolationisme vaarwel werd gezegd en dat er een nieuwe periode aanbrak waarin vrijhandel en economische integratie in Europa centraal stond. Tevens werd er veel aandacht en geld besteed aan de ontwikkeling van het middelbaar en hoger onderwijs. Waarvan de prachtige universiteit van Limerick een van de resultaten is.

Economische politiek gepolitiseerd

In 1965 werd de "Anglo-Irish Free Trade Agreement" getekend, een verdrag dat een vrijhandelszone creëerde tussen het Verenigd Koninkrijk en Ierland. De importheffingen werden afgeschaft, hetgeen economische handel bevorderde en groei stimuleerde. Verder werd Ierland in 1967 partner in de GATT-onderhandelingen en in 1973 werd lidmaatschap van de EEG een feit. Deze ontwikkelingen te samen betekenden het einde van het protectionistische tijdperk. Ier-

land werd door deze ontwikkelingen aantrekkelijker voor buitenlandse investeringen.

Ondanks het feit dat de externe randvoorwaarden voor economisch succes gecreëerd waren, bleven intern problemen bestaan. De economische politiek was gepolariseerd en regeringen van verschillende signatuur volgden elkaar in hoog tempo op, daardoor was van consistentie in economisch beleid geen sprake.

Aan de andere kant was Ierland structureel nog niet klaar voor de concurrentiestrijd met de andere EEG landen. De kleine familiebedrijven, zowel agrarisch als industrieel konden in een zwaar beschermde omgeving nog wel overleven, maar voor de harde concurrentiestrijd binnen de vrijhandelszone waren ze te klein. De voordelen van de toetreding tot de EEG werden voor de bevolking niet direct duidelijk. Toch werd er in de begin jaren zeventig nog een redelijke economische groei gecreëerd, echter niet genoeg om de vernieuwde wensen voor een verbeterde welzijnsstaat te kunnen financieren. De bevolking verwachtte eenzelfde groei in de levensstandaard als in Noord-Ierland en in de rest van het Verenigd Koninkrijk. Door de druk op de pol-

Buitenland

itiek werden de uitgaven verhoogd om aan de eisen van het electoraat te voldoen. Er was nauwelijks oppositie tegen deze uitgaven waardoor het land binnen een decennium in grote geldnood kwam.

Begin jaren tachtig werd het economisch beleid overschaduwd door partij politiek, politieke onzekerheid en instabiliteit. Regeringen wisselden elkaar in een hoog tempo af. De overheidsbestedingen waren hoog en er werd veel geld geleend waardoor er een grote druk kwam te liggen op de afbetaling van de staatschuld. Tussen 1979 en 1982 verdubbelde de staatschuld en in 1986 trad nogmaals een verdubbeling op. Van elke vijf Pond die aan belasting binnen kwam, werden er vier besteed aan het afbetalen van de rente. De situatie was onhoudbaar: Ierland was bijna failliet. Op het economische vlak ontstond er langzamerhand consensus tussen de twee grootste partijen (Fianna Fail en Fine Gael) die samen 70 tot 75 % van het electoraat vertegenwoordigden. Er moest een eenduidig economisch beleid ontwikkeld worden dat zou voorkomen dat Ierland daadwerkelijk failliet werd verklaard. Fianna Fail vormde een minderheidskabinet en kreeg van Fine Gael de toezegging dat zij geen oppositie zouden voeren tegen het economisch beleid (met name hervormingen en bezuinigen) van de regering. Behalve tot de politiek, drong de ernst van de situatie ook door tot de sociale partners. Er ontstond een unieke situatie waarin de meeste politieke partijen, vakbonden en werkgevers, beseften dat er verstrekkende maatregelen nodig waren om de economie uit het slob te halen. Onder leiding van "the National Economic and Social Council" (NESC), werden beleidsanalyses gemaakt en werd in over-

leg met werkgevers, werknemers, land – en tuinbouworganisaties en beleidsambtenaren geprobeerd de economische problemen te tackelen en met oplossingen te komen die het beste waren voor de economie van het land. De resultaten van dit overleg werden in 1986 gepubliceerd in het NESC rapport "Strategy for development 1986-1990". De idee was een weg te creëren om over de crisis van overheidstekorten heen te komen. De financiering van de staatschuld en de stabilisering van de overheidstekorten werd gezien als het centrale probleem. Het belang

Ook hier bewijst het Poldermodel haar diensten

voor de vakbonden zou een hervorming van het belastingstelsel zijn waarin het verschil in bruto en netto loon zou afnemen. Dit systeem zou echter slechts haalbaar zijn indien er door de vakbonden voor langere tijd gematigde loon eisen op tafel zouden worden gelegd. Een ander nieuw aspect gecreëerd door dit overleg was dat de vakbonden nu op regelmatige basis contact hadden met overheidsvertegenwoordigers om de economische en sociale ontwikkelingen te beoordelen en zo mogelijk aanbevelingen te doen. Dit systeem gaf alle sociale partners inspraak in het proces van beleidsvorming. Zoals de oplettende lezer al gemerkt zal hebben, heeft dit systeem erg veel overeenkomsten met het akkoord van Wassenaar en het daaruit ontwikkelde "Poldermodel".

Economische groei vanaf 1987
De eerste overeenkomst van de sociale partners bood een leidraad

om te ontsnappen aan de economische malaise halverwege de jaren negentig. Haar succes kreeg vervolg in verdere overeenkomsten gedurende de jaren negentig. Het succes van de Keltische tijger is met name te danken aan het feit dat partijen die normaliter recht tegenover elkaar stonden, zagen dat samenwerking de enige uitweg was.

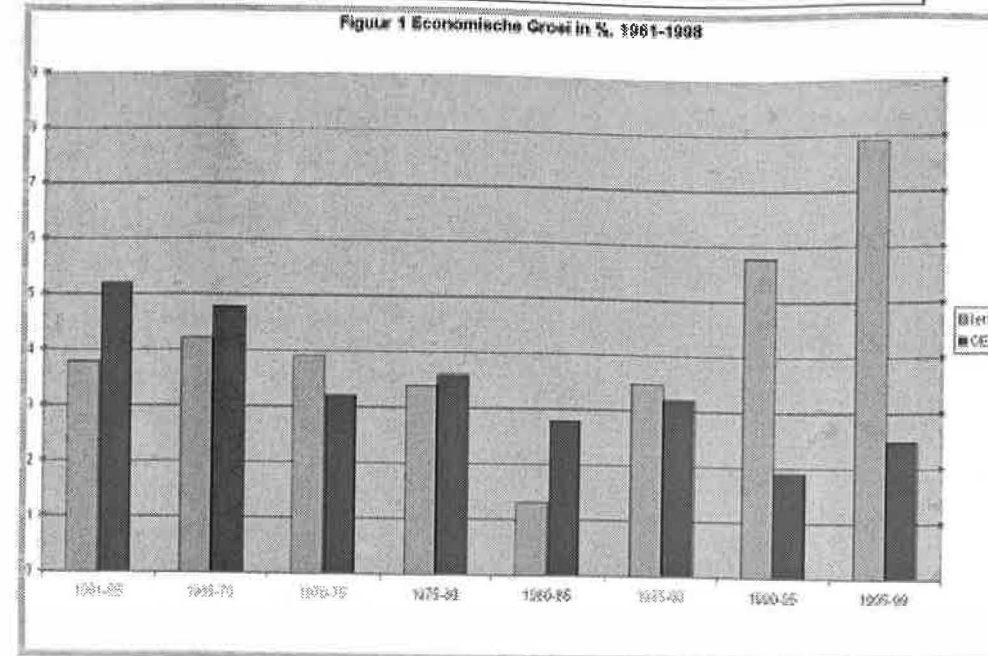
De economische groei die vervolgens bereikt werd in de jaren negentig was enkele malen groter dan de economische groei in andere OECD landen. Figuur 1 (zie volgende pagina) geeft deze trend weer.

Toekomst

Uit de gigantische groeicijfers die uit de grafiek afgelezen kunnen worden blijkt dat Ierland zich razendsnel economisch heeft ontwikkeld van de zieke man tot de tijger van OECD landen. De HI-TECH industrie behoort tot de meest ontwikkelde in de wereld. Ierland is wereldwijd achter de Verenigde Staten - de grootse software producent. Een glorieuze toekomst gloort. Toch is het niet slechts rozengeur en maneschijn. De groeicijfers lijken wel haast te hoog te zijn voor Ierland. Aan alle kanten zijn tekenen zichtbaar dat het allemaal een beetje teveel van het goede is. De inflatie is torenhoog. De Ierse regering is onlangs nog door de Europese Commissie op het matje geroepen om er een minder inflatie bevorderend, en dus soberder uitgaven beleid op na te houden. De economie lijkt oververhit te raken en de infrastructuur "uit grootmoeders tijd" leidt tot vele vertragingen, die met de huidige groeicijfers slechts zullen toenemen en dus als rem op verdere groei zullen gaan fungeren. Deze problemen hebben echt-

Buitenland

Figuur 1 Economische Groei in %, 1961-1998

er een meer incidenteel karakter en zouden vrij eenvoudig opgelost kunnen worden. Daartegenover ontstaat het probleem, mogelijk van structurele aard, dat veel ernstigere gevolgen kan hebben. Dit is de verdeling van de nieuwe rijkdom. Na jaren van loonmatiging, lijkt de wil om dit beleid te continueren langzaam weg te ebben. Het nieuwe geld is verdient door een relatief klein deel van de bevolking, terwijl het succes aan de gehele werkende bevolking te danken is. De arbeidsonrust die de afgelopen maanden in diverse sectoren haar gezicht heeft laten zien voorspelt weinig goeds. Er waren stakingen in de gezondheidszorg, transportsector, openbaar vervoer en onderwijs. Het zou goed zijn voor Ierland en de EU indien de Ierse overheid er snel in slaagt om de consensus tussen de sociale partners weer op de rails te krijgen. Als de recente ontwikkelingen zich doorzetten, kan de inmiddels haperende motor achter de economische ontwikkeling stil komen te vallen. Ierland zal in de toekomst voort kunnen borduren op de ont-

wikkeling van de gezonde sectoren binnen haar economie. Om een duurzame groei te garanderen en scheefgroei in de samenleving recht te trekken en zodoende verdere arbeidsonrust af te wenden is het noodzakelijk dat ook andere sectoren zoals bijvoorbeeld, de publieke sector meedelen in het economisch succes van de Keltische Tijger.